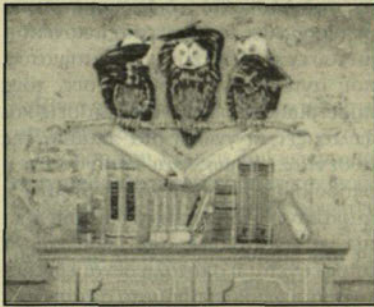

Τα Πανεπιστημιακά Συγγράμματα

του Ν. Μαρκάτου

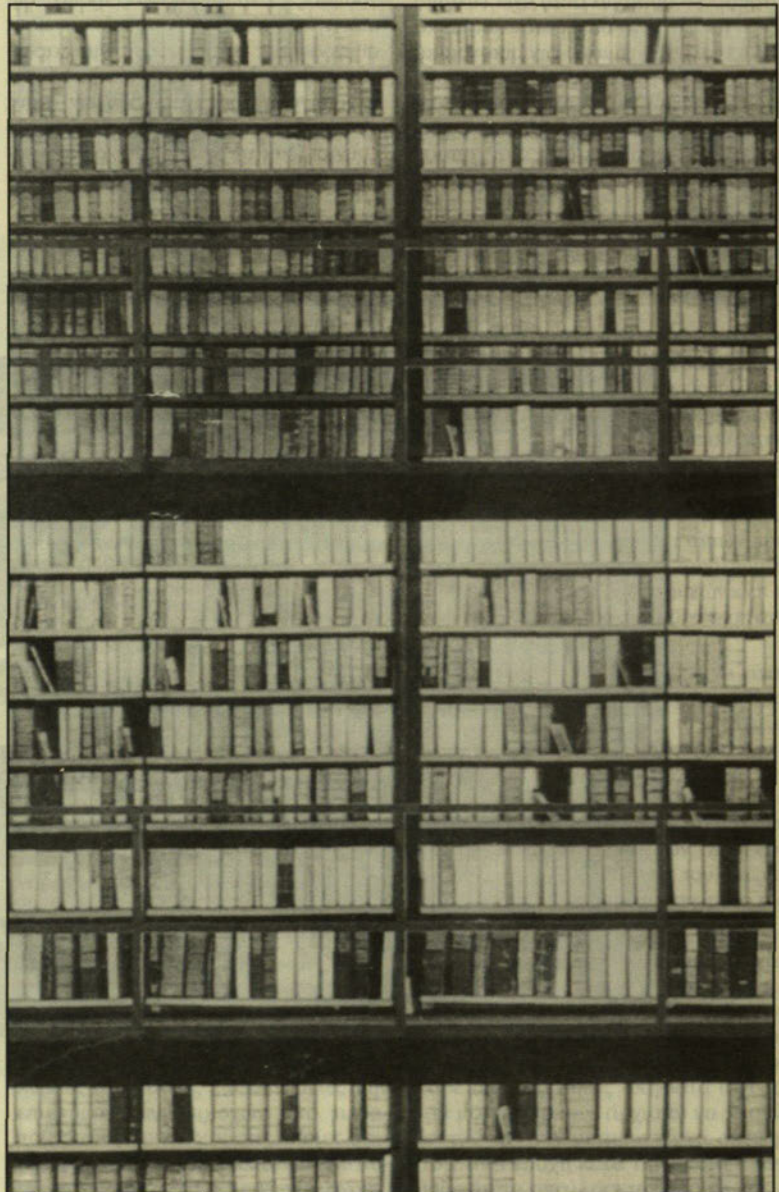
Το βιβλίο, που τόσα πρόσφερε στην καταγραφή, κωδικοποίηση και μετάδοση της γνώσης και των ιδεών, έγινε συχνά αντικείμενο διωγμών και κακοποίησης ή μέσο πλύσης εγκεφάλων και ανήθικου πλουτισμού. Γνωστές είναι οι περιπτώσεις σε Πανεπιστημιακές Έδρες, όπου ο καθηγητής, πειθαναγκαστικά ή εξαναγκαστικά, εξωθούσε τους φοιτητές στην αγορά του βιβλίου του. Πολλές φορές μάλιστα, η «επιλογή» αυτή αποτελούσε και όρο επιτυχίας στις προαγωγικές εξετάσεις του μαθήματος.

Η δωρεάν παροχή συγγραμμάτων στους φοιτητές, είναι οπωσδήποτε μία δημοκρατική κατάκτηση, όταν λάβει κανείς υπόψη την προϊστορία, την παράδοση και τη διάρθρωση της οικονομίας της χώρας μας. Παραμένουν ωστόσο και στο σύστημα αυτό αδυναμίες, όπως π.χ. η ελευθερία του διδάσκοντα να προτείνει τη διανομή και χρήση κάποιου συγγράμματος. Πράγματι, η πρόταση συγγραφής και διανομής βιβλίων και σημειώσεων για ένα μάθημα, γίνεται από τους ίδιους τους διδάσκοντες, και τα όργανα που εγχρίζουν, έχουν συνήθως στην πράξη τυπική συμμετοχή. Πρέπει να σημειωθεί βέβαια, ότι έχει τουλάχιστον εξαιρεθεί κατά κανόνα το οικονομικό κίνητρο, δεδομένου ότι τα συγγραφικά δικαιώματα και η πνευματική ιδιοκτησία, έχουν τόσο ευτελές αντίτιμο, ώστε κανείς λογικός άνθρωπος δε θα συνέγραφε ένα πανεπιστημιακό βιβλίο για να πλουτίσει.

Η θέσπιση της μερικής συμμετοχής των φοιτητών στην αγορά συγγραμμάτων μέσω του νόμου 2083/92, έχει κά-

θαρά εισπρακτικό χαρακτήρα και δε θα βελτιώσει την κατάσταση, εφόσον ουσιαστικά διατηρεί άθικτο το ισχύον σύστημα και περιορίζει απλώς τον αριθμό των δικαιουμένων δωρεάν διανομής. Τα ποσά που θα εισπραχθούν είναι άλλωστε ασήμαντα όταν συγκριθούν με δαπάνες που πολλές φορές είναι αδικαιολόγητες (π.χ. υπερτιμολογήσεις βιβλίων κρατικής αγοράς με το

σύστημα του ελεύθερου εμπορίου), ενώ ο καταλογισμός οικονομικής υποχρέωσης με βάση τη φορολογική δήλωση της οικογένειας του φοιτητή, μεταφέρει όλες τις ατέλειες του φορολογικού μας συστήματος και παραβλέπει την υγιή τάση αποκοπής των νέων από προστατευόμενα μέλη μιάς οικογένειας. Τέλος, είναι μάλλον άστοχο να περιμένουμε ότι ο φοιτητής θα σεβα-

Ο Ν. Μαρκάτος είναι καθηγητής στο Τμήμα Χημικών Μηχανικών και Πρόεδρος του ΕΜΠ.

στεί και θα αγαπήσει ένα σύγγραμμα επειδή το πλήρωσε. Οι φοιτητές μας έχουν επιδείξει μεγάλη ωριμότητα στην κρίση και στο αισθητήριό τους για το επίπεδο των συγγραμμάτων που τους δίνονται.

Ακριβώς αυτή την ωριμότητα και τη διάθεση για αναζήτηση και επιλογή του αρίστου, έρχεται να εκμεταλλευθεί και να ενθαρρύνει η παρακάτω συνολική πρόταση για τη διανομή συγγραμμάτων.

1. Χρέος της Πολιτείας είναι να οργανώσει άριστες βιβλιοθήκες, προσιτές στους φοιτητές, με σύγχρονη λειτουργία, για να εξυπηρετούν τις σημερινές ανάγκες σε πολύπλευρη και έγκυρη ενημέρωση για τις εξελίξεις στην επιστήμη. Το σύστημα αυτό έχει εφαρμοσθεί με επιτυχία σε όλο τον κόσμο και εξασφαλίζει όχι μόνο την οικονομικότερη και άριστη πρόσβαση στη σύγχρονη γνώση, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί μιά κυριόλη εργασία, ένα χώρο όπου ο φοιτητής με δέος και αυτοσυγκέντρωση εργάζεται.

2. Για την ανάπτυξη κάθε μαθήματος πρέπει να υπάρχει το βασικό σύγγραμμα, παράλληλα όμως, να δίνονται και άλλα βοηθήματα, βιβλία, papers, καθώς και βιβλιογραφία. Το βασικό σύγγραμμα μπορεί να είναι είτε ελεγμένο πόνημα ενός Έλληνα επιστήμονα ή ομάδας επιστημόνων, του ίδιου επιστημονικού αντικείμενου, ακόμα κι από διαφορετικές σχολές, ή μετάφραση κάποιου βιβλίου ευρύτερα αποδεκτού διεθνώς. Έτσι, θα περιορισθεί η ύπαρξη πολλών αμφίβολης ποιότητας βιβλίων πάνω στο ίδιο θέμα, με μοναδικό τους αγοραστή το κράτος και μοναδικούς αναγνώστες τους «αρχαίωτους φοιτητές» του μαθήματος που διδάσκει, συνήθως, ο ίδιος ο συγγραφέας. Ένας πρακτικός τρόπος δημιουργίας τέτοιων συνθηκών υγιούς συγγραφικής και εκδοτικής άμιλλας είναι, παρά τα δυνατά μειονεκτήματά του, η χορήγηση κουπονιών βιβλίων στους φοιτητές, βάσει των οποίων θα αγοράζουν οι ίδιοι τα βιβλία που κρίνουν κατάλληλότερα για τα μαθήματά τους.

Έτσι, θα εκλείψουν και οι υπερτιμολογήσεις που, λόγω ελλείψεως άλλης αγοράς πλίν της κρατικής, μπορούν να φθάσουν και έως 300%.

Βεβαίως, το όποιο σύστημα θα αποτύχει στην πράξη, αν δεν αλλάξει η σχέση διδάσκοντος-διδασκομένου και δε διορθωθεί το κορυφαίο μειονέκτημα του εκπαιδευτικού μας συστήματος, που αντί να εκπαιδεύει νέους, τους προετοιμάζει απλώς για εξετάσεις και φυλακίζει τη γνώση στα πλαίσια της αυθεντίας. Όμως, και παρά το ότι η υποδομή μας δεν επιτρέπει όνειρα, η παραπάνω τάση και κατεύθυνση, πρέπει να είναι σαφής από τώρα και να αποφεύγεται η σπατάλη δυνάμεων και τα σπασμωδικά πειράματα σε άσκοπες κατευθύνσεις, όπως εκείνο του Ν.2083/92. Και η τελική λύση για το όλο σύστημα των φοιτητικών παροχών, δε μπορεί να είναι άλλη από το θεσμό της χορήγησης φοιτητικών υποτροφιών.

